СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. — Число 146. — Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 24. червня, 1924. — VOL. XXXII. — No. 146. — Jersey City, N. J., Tuesday, June 24, 1924. — THREE CENTS

Демократи вже починають конвенційну боротьбу.

НЮ ЙОРК, 22. червня. — Демократична конвенція заповідається богато жвавійше, як републиканська. Видно се з того, що проти себе станули дві завзяті партії, з котрих одна стоїть за номінацією нюйорського губернатора Ала Смита, а друга за номінацією бувшого міністра скарбу Мекаду.

Оба кандидати уже приїхали до міста та почали агітацію за собою. Мекаду в промові до своїх прихильників заявив, що місто Ню Йорк проти нього, але другі за ним. Він підносив як важні політичні справи потребу привернення чесних урядників, відкликанне тарифи, зміну зелізничого закона. Він згадував невиразно Лігу Народів.

Зате противники його кандидатури підносять яко найважнійше питанне справу прогибіції та Ку-Клакс-Клена. Вони хочуть, щоби демократична партія не вкривалася, а отверто заявилася проти Клена. Видно, що ухвала програми проти ... тим самим покінчить кандидатуру Мекаду.

ПИТАННЄ ЗМІНИ КАЛЄНДАРЯ.

...ТОН, 22. червня. — Ріжні департаменти феде...ду розглядають проекти зміни календаря. ...нт фльоти, приміром, проти проекту, щоби ...ток року до весняного зрівнання дня з ніччю. ...ртаменту заявляють, що така новина вправді ... користи, а рівночасно з тим викликалаби ... історичних датах, що користи пропалиби ...

...ИТИ БОРОТЬБУ У РОВД АЙЛЕНДІ.

...д Айленд, 21. червня. — Щоби покінчи... ...ократами та републиканцями в стейто... ...скликав конференцію обох сторін. Як ...ела не лишень до обструкції, що тре... ...ови, але навіть до вживання военного ...

...СТИТИ ПОЧТОВИЙ УРЯД.

...ня. — Почтовий департамент прий... ...ої міліонової почтової крадежи до ...очтових урядників є богато злочин... ...короткім часі возьметься до прочи... ...з невідповідних людий.

...ИЛИ ПИСКОВУ ЗАРАЗУ.

...червня. — Департамент рільництва за... ...тична зараза в Каліфорнії вже цілком ...иться всякі обмеження в свобідній кому... ...рнією та другими стейтами.

...УТЬ ЗАКОНА ПРОТИ ВІЙНИ.

...2. червня. — Конвенція союза жіночих юній, ... в сьому місті, приняла резолюцію за прого... ...злочином.

... З НАСЛІДКІВ КВОТОВОГО ЗАКОНА.

...РК, 21. червня. — Наслідком вичерпання квотово... ...іміграційний уряд упустив до Злучених Держав ...ну Вернгер, але не впустив її немовляти.

ЖІНКА ВРЯДУЄ ЯКО ЗАСТУПНИК ҐУБЕРНАТОРА.

САНТА ФЕ, Ню Мексико, 21. червня. — Стейтового ґубернатора Ню Мексика заступала нині в уряді пані Совледед Чайсон, секретарка сього стейту. Вона буде заступати ґубернатора так довго, поки сей не вернеться з демократичної конвенції в Ню Йорку.

З ПРОЦЕСУ ЗА ШИКАҐОВСЬКУ ТРАГЕДІЮ.

ШИКАҐО, 21. червня. — Щоби повалити заходи адвокатів двох міліонерів-вбийників, державна прокураторія почала переслухувати товаришів Ловба та Ліополда. Прокуратор каже, що товариші своїми зізнаннями докажуть, що вбийники нормальні (небожевільні) люди.

НАГЛА ГОРЯЧ.

ШИКАҐО, 22. червня. — Цілу середно-західну частину Злучених Держав навістила нагла спека, яка всюди перейшла 90 степенів, а місцями дійшла до 100 степенів Фаренгайта.

Наглість зміни була причиною богато сонічних ударів.

ЗНОВА БОГАТО ЛЮДИЙ ПОГИБЛО ЧЕРЕЗ БУРІ.

НЮ ЙОРК, 22. червня. — Середну та західну частину нюйорського стейту навістила вчора рано страшна буря. Громи вбили кількоро людий.

Про сильну спеку доносять зі стейтів Огайо та Каліфорнії.

ГІРНЯК УБИВ ЖОВНІРА.

МАРТИНСБЕРҐ, Вест Верджінія, 21. червня. — Коли урядово уповажнений ліцитатор прийшов продавати фарму фармера Спайта за довги, сей відгрожувався, що вбе його, як він не покине фарми. Ліцитатор покинув фарму та доніс про се властям. Уряд вислав чотирох стейтових жовнірів, арештувати Спайта. Коли жовніри наближилися до його дому, сей стрілив, вбив жовніра Крофорда та втік у гори. Жовніри взяли собак та пішли у гори шукати вбийника.

ЯСНІ ІНДІЯНИ РОЗУМНІЙШІ ВІД БІЛИХ ЛЮДИЙ.

ПАНАМА, 21. червня. — Відкривець Ричард Марш уже прибув сюди зі своїми біловолосими червоношкірими індіянами. В розмові з ґазетярами хвалив він сих бльондинів яко богато розумнійших від білих людий. Приписував він їх розум тому, що в них розум повнійший на 15 до 20 процентів.

ДІТИ ПРОТИДІЛАЮТЬ РОЗВОДАМ.

НЮ ЙОРК, 21. червня. — Гари Луис, суддя найвисшого суду нюйорського стейту, заявив на одній росправі, що родини, в якій є діти, менче наражені на розвід, як бездітні родини.

ХОЧУТЬ ЗОРҐАНІЗУВАТИ ВСІХ ГОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК, 21. червня. — Місцева юнія голярів почала завзяту кампанію за тим, щоби кождий голяр належав до голярської юнії.

ВАКАЦІЙНІ ПОЛЕКШІ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ.

Ріжні відділи Американського Леґіону почали орґанізувати вакаційні табори для своїх членів.

Приміром, відділ ч. 137. оснував такий табор в надморськім місті Овшен Сіті, в стейті Ню Джерзі. Кошти удержання ветерана виносять там усего 9 долярів на тиждень.

СКІЛЬКИ ДОВГІВ МАЄ ПОЛЬЩА.

Урядова польська ґазета „Монітор Польскі" помістила статистику державних довгів на буджетовий рік 1923—1924. Перегляд довгів підписав предсідник сенату Трɵмпчиньскі і посол Лімашевіч. Згідно з цими даними виносить внутрішний довг Польщі **2,500.000.000.000.000** польскир марок. Заграничні довги перевисшають суму **півтора міліярда золотих марок** і діляться так: довг Франції 779,858.404 золотих франків, Америці 186,424.000 долярів, Анґлії 4,530.818 фунтів стерлінґів, Італії 75.000 золотих лірів, Голяндії 12,737.580 голяндських ґульденів, Норвеґії 16,526.857 норвежських корон, Данії 358.850 данських корон, Швеції 1,973.080 шведських корон і Швайцарії 73,600 швайцарських франків.

ПРОТИСОЦІЯЛІСТИЧНИЙ БИК.

До Ґенуї (Італія) вели два селяне з недалекої місцевости великого бика різникови. По дорозі вступили до гостинниці щоби покріпитися, а бика привязали до паркана. На нещастя переходив туди якийсь неповинний чоловік, із гарною великою червоною краваткою на шиї. Привязаного бика червона краска кравати так розлютила що зірвався зі лнура і пігнав як ралений улицями. В місті счинився переполох. Прохожі розбігались на всі боки. Було богато ранених, лекше і тяжше. Вкінці завізвано жандармерію і вступила у бій із розюшеним биком, що досить довго тривала. Вкінці бика вбили.

ВЕСНЯНІ БУРІ В ГАЛИЧИНІ.

Над перемиським повітом перейшла буря з громами й таким густим градом, що велика частина засівів цілком витовчена. Особливо катастрофа заторкнула села Журавиці, Лисятиці і ин. У богатьох селах град повибивав віконне скло, а то й поранив дітей. Така сама буря пронеслася над немирівськими полями. В Улицьку грім ударив у хату Данила Ронделя; усі господарські будинки згоріли. У Бірках теж була велика пожежа, спричинена громом. Буря нанесла великанські шкоди майже ... Східній Галичині.

НІМЕЧЧИНА ДЯКУЄ КВЕЙКРАМ ЗА ДОПОМОГУ.

Німецький президент Еберт зложив Американцям, а спеціяльно американським Квейкрам, подяку за допомогу для німецьких голодуючих дітий.

Кампанія за одпомогою для Німеччини принесла в Америці 3 міліони готівкою та 58,000 тон їди.

ЗАРУЧИНИ-ЯРМАРКА.

Щоби зарядити зменшування народин у Франції, французькі патріоти від двох літ уладжують ярмарку для молодих людей, які бажають заключити подружжа. Минулого року в Парижі уладили були заручинову ярмарку і вона мала добрі успіхи. Тому й цього року повторили ярмарку. В соняшну неділю передполуднем дівчата й хлопці, охочі до одруження збираються на маленькому острівци на ріці Секвані, Ісль де Шато. Тут зголошуються у ярмаркового комітету. Мусять подати комітетові своє імя й назвище та адресу, за що одержують числа, які припинають на убранню. На острівци бавляться, запізнаються. Хто бажає, йде до заручинового комітету й довідується, з яким то числом він так гарно забавлявся. А тоді вже мусить до шлюбу. Кажуть, що цього року ярмарка ще краще вдалася.

РУМУНСЬКИЙ АДВОКАТ ЗРАБУВАВ УКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНИНА.

Черновецькі ґазети звідомляють: Табатін зачаївся на українського селянина Михайловича в лісі недалеко міста. Табатін знав, що Михайлович мав при собі більше соток долярів. Румунський адвокат ударив Михайловича мотикою, так що він упав на землю приголомшений. Табатін ограбив Михайловича з усіх грошей і пропав.

АВСТРІЯКИ НАРІКАЮТЬ НА ЛІҐУ.

ВІДЕНЬ, 21. червня. — Вся австрійська преса говорить з обуренням про недавне рішенне полишити на далі Австрію під опікою Ліґи.

Один австрійський міністер Ґрінеберґер, котрий був на нарадах у Женеві, вдоволений рішенням Ліґи.

ЧИ БОРИСЛАВСЬКО-ТУСТАНОВЕЦЬКА НАФТА Є ВЖЕ НА ВИЧЕРПАННЮ.

Повищим питанням від довшого часу займаються вельми торговельні і промислові кола середущої Европи, а навіть а-навіть американські промисловці. Тою самою справою займається в обширній статті у віденській ґазеті „Taegliche Berichte uber die Petroleum Industrie" др. Л. Зайдес.

Доказує, що твердження, будьто би бориславські й тустановицькі нафтові жерела були на вичерпанню — поширюють головно спекулянти. Галицький нафтовий терен займає на ділі 1000 квадр. км. При скромнім, поверховнім обчисленню на цьому терені є три міліярди метричних сотнарів ропи (кипячки). За 60 літ експльоатації видобуто ледви 150 міліонів метричних сотнарів нафти. Числа ці рішучо за малі нафтовий терен значно більший. Так прим. ґеольоґ Генґеляйн обчислює терен бітумігного лупку, під яким находиться кипячка, є просто невичерпаний.

Що тепер виглядає, начеб бориславський басейн був на вичерпанню, треба приписати нерозумній польській господарці, невмілому верченню і недосвідченности польських інжинірів. Щойно останніми часами стали примінювати глибоке верчення американською системою. Найбільше нафти добуто в роках 1908—1909.

Премієри Франції й Анґлії зголилися скликати конференцію аліянтів.

ЛОНДОН, 22. червня. — Мекдоналд, премієр Анґлії, та Еріо, премієр Франції, відбули тут свою першу конференцію в справі важних европейських справ, які від давна ждуть вирішення.

Як каже їх урядова заява, оба премієри скоро погодилися. Вони стоять на становищи, що вони оба повинні разом відвідати Лігу Народів та що вони повинні скликати нову аліянтську межинародну конференцію, яка малаби відбутися в Лондоні в середині липня.

МЕЖИНАРОДНА РОБІТНИЧА КОНФЕРЕНЦІЯ ОСУДЖУЄ ФАШИЗМ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 21. червня. — Місцеві соціялісти... орґанізації урядили тут величезне віче протесту проти іт...ських фашистів за вбиттє соціялістичного посла Мате... огляду на те, що в демонстрації взяли участь всі у... відбуваючоїся тут Межинародної Робітничої Кон... сій демонстрації приписують межинародне значінне...

Межи бесідниками на демонстрації були визн... лістичні провідники з Анґлії, Франції та Бельґії. ... ні делеґати з Італії в демонстрації участи не брал...

Швайцарський федеральний уряд просив бе... би вони здержувалися від осуджування самог... уряду, але бесідники заявили, що вони не даду... ти уст.

СЛІДСТВО ПРОТИ ВБИЙНИКІВ МА...

РИМ, 21. червня. — В ґазетах появилис... значний фашист Філіпелі, один з арештова... убиттю соціялістичного посла Матеоті, вже п... ни. Ся чутка, однак, ще не потверджена.

Італійські судді вислали телеґрафічний п... монстраційного віча анґлійських промислові... ці. Судді заявляють, що італійські судді неза... та сповняють свої обовязки по совісти без ... їх за се жде від уряду. Вони запевняють, що й... вони поступлять по справедливости.

МОСКВА СОБІ ЗАПЕРЕЧУЄ КОНШАХТИ ...

МОСКВА, 21. червня. — Советське пресов... американським ґазетярам, що чутки про яку... Москвою а Япаном про доставу амуніції для б... шені всякої основи.

Другі урядники зате дали до зрозуміння ... японсько-московські переговори поступають та ... жуть справді довести до чогось, подібного до ч...

ВОЗДУШНЕ ПОЛУЧЕННЄ МЕЖИ НІМЕЧЧИ... А МОСКВОЮ.

БЕРЛІН, 21. червня. — Німецька воздушна лінія, ... жує літаки, подорожуючі межи місто Кенігсберґом у ... Прусії а Москвою, каже, що вона має так богато подор... що може обнижити ціну подорожи зі 125 долярів до ... лярів за пасажира.

РІШУЧИЙ КРОК АНҐЛІЙСЬКОГО КОРАБЛЯ ПРОТИ КИТАЙСЬКИХ УРЯДНИКІВ.

ПЕКИН, Китай, 22. червня. — Китайські моряки забили у місті Вансейні Американця Едвина Голі. Командант анґлійського малого военного корабля Какчейфера приказав китайським військовим урядникам узяти офіціяльно участь у похороні жертви нападу, загрозивши, що в противнім случаю він збомбардує місто. Китайські офіцири мусіли не лишень йти в уніформах в похороні, але й арештувати двох провідників моряків та виконати на них публично засуд смерти.

ХОЧУТЬ ДАТИ АНҐЛІЇ МУЧЕНИКІВ.

ЛОНДОН, 22. червня. — У вестмінстерській катедрі почалися нині наради спеціяльного церковного суду, установленого папою, який має розглянути, котрі анґлійські мученики мають право називатися святими. Анґлійські католики предложили лісту 52 кандидатів. Більшість сих людий була страчена в часи жорстоких анґлійських королів Генрика Осьмого та Єлисавети. Протестанти противляться сій канонізації (проголошенню святими) на тій основі, що більшість кандидатів страчено не за їх католицьку віру, а за те, що вони були більше вірні Римови, як Анґлії.

ПРИГОДА АМЕРИКАНСЬКОГО КОРАБЛЯ.

САВТГЕМТОН, Анґлія, 21. червня. — Американський корабель Джордж Вашінґтон заїхав в сьому порті на мілину.

Його з трудом витягнено з болота та пущено в дальшу дорогу до Америки. Корабель не відніс ніякої більшої шкоди.

ВИЗНАЧУЄ ПЕНСІЮ НАЧАЛЬНИКОВИ МУЗУЛЬМАНСЬКОЇ ВІРИ.

СЕКУНДЕРАБАД, Британська Індія, 21. червня. — Нюзам (король) Гідерабаду визначив бувшому турецькому каліфови Абдулеви Меджідови досмертну пенсію в сумі 300 анґлійських фунтів (коло 1200 долярів) місячно.

Бувший каліф, котрого прогнав турецький національний парлямент, жиє на вигнанню в Швайцарії.

СМЕРТЬ ЗДЕРЖУЄ ВИПРАВУ НА НАЙВИСШУ ГОРУ СВІТА.

ЛОНДОН, 21. червня. — Наслідком смерти двох головних учасників виправи на Еверест, найвисшу гору світа, ся виправа буде мусіла бути відложена на слідуючий рік.

Близших подробиць про обставини, серед яких погибли Малорі та Ірвін, ще нема.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ТРИ ПАРТІЙНІ ЗЇЗДИ

[illegible]инулий місяць зазначився в життю українського наро[illegible] польською окупацією як один із більш живучих міся[illegible] творна весна своїм теплим подихом розбудила на[illegible]янство з глубокого сну до нового життя. По тяж[illegible] яке завдали українському народови „культурні" [illegible]одами — він відсвіжений і повний енергії одно[illegible]нтом стає до дальшої безоглядної боротьби зі [illegible]реднім ворогом.

[illegible]яці квітні майже рівночасно відбулися на За[illegible]их землях окупованих Польщею зїзди 3-ох [illegible]ї трудової, радикальної і новозаложеної пар[illegible] Роботи, яка утворилася з групи Заграва. Не [illegible]азі подрібно резолюцій цих трьох партій, [illegible]словити з приводу цих зїздів наші загальні [illegible]

[illegible]им моментом в ухвалах тих зїздів вважаємо [illegible]

[illegible] соборницьке становище. згаданих трьох [illegible]ницьке як з огляду на всі українські землі, [illegible]ті українські землі, які знаходяться під поль[illegible]

[illegible]ще вважаємо особливо важним. Бо коли у від[illegible]сіх українських земель є в даних відносинах [illegible]еєю, яку вже давно переняла укр. політична [illegible]ництво у відношенню до тих українських зе[illegible]лися під польскою окупацією, обовязує до [illegible]ичної лінії, яку можна і треба реалізувати кож[illegible]ини. Тому вважаємо це таким важним, що зга[illegible]яли на себе обовязок уважати всі українські [illegible]льською окупацією за одну цілість і вести таку [illegible]кцію ,яка все і всюди маніфестувала би і укріплю[illegible]ність тих земель.

[illegible]о напряму політичної лінії, всі три партії стали на [illegible]і непризнання польської державности. Це становище [illegible]бливу вагу для народньої трудової партії, яка на сьо[illegible]нім зїзді направила ту помилку, якої була допустилася [illegible]ного року, приймаючи резолюцію про домагання авто[illegible]ії західно-українських земель під Польщею.

Тепер треба ствердити, що всі три українські партії, які стоять на національнім ґрунті, вважають польську владу окупаційною і ставлять собі за задачу непримириму боротьбу проти неї за визволення укр. земель зпід польської окупації.

Для плянового ведення цеї боротьби всі три партії вважають за потрібне утворити спільн уорганізацію в краю і її делеґацію за кордоном для підпирання цеї боротьби на міжнароднім полі.

Цю ухвалу вважаємо найважніщим практичним кроком в напрямі до виведення політичної думки західно-українських земель з того хаосу, в якій вона знаходиться від рішення Ради Амбасадорів з 14. марта 1923 року та зорганізовання громадянства тих земель до плянової акції проти окупаційної влади.

Та поодинокі партії, які задумують створити цей політичний центр повинні тямити, що тягар праці лежить виключно на них самих. Кожда з них мусить розвинути як найбільшу активність і відповідно до своєї тактики і середовища серед якого працює стреміти до плянового орґанізованого реалізовання оборнної держано-творчої і визвольної акції українського народа.

Бажаним було би, щоб ця ухвала була як найшвидче переведена в життя, щоби як найскорше почалась акція, яка вивела би край з теперішньої розбіжности і пасивности та поставила справу визволення українських земель зпід польської окупації на міжнароднім полі на належній висоті, маючи на оці добро цілої нації.

Сподіємося, що ця внутрішня консолідація нашого громадянства в краю причиниться у великій мірі до уздоровлення відносин серед еміґрації, тісної співпраці та сповнювання взаїмних обовязків супроти себе.

(„Національна Думка").

УКРАЇНЦІ НА ВСЕСЛАВЯНСЬКІМ ЗЇЗДІ

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

У неділю, дня 8. червня, закінчив свою працю перший зїзд славянських ґеоґрафів та етноґрафів у Празі.

Українська наука була заступлена на цім зїзді достойно та імпонуючо. Що до своєї чисельности українська делеґація займала **четверте місце**: поперед неї стояли делеґації чеська, сербська й польська, а позаду — делеґація московська та болгарська. Зате що до якости й кількости представлених праць, як і під зглядом загального пошановання та узнання, наша делеґація стояла на однім з перших місць.

Українські доклади.

Найчильнійшу участь українські учені взяли в працях 5. секції — етноґрафічної.

Етноґрафія здавна є спеціяльністю українських учених, бо ні один славянський нарід, крім українського, й не має такої великої скарбниці народних пісень, обрядів, приповідок, байок, мистецьких традицій та иншого подібного добра. З українських докладів, прочитаних на засіданнях етноґрафічної секції, зазначимо такі:

Проф. О. Колесса — „Головні напрями й методи в дослідженні українського фолькльору; **проф. Л. Білецький** — „Досліди над українською народною поезією"; **проф. К. Студинський** зреферував працю **проф. Ф. Колесси** про речитативні форми в українській народній поезії; **проф. Д. Антонович**— „Розвиток форм українських деревляних церков"; **проф. В. Січинський** — „Методи дослідження українських деревляних будівель"; **проф. В. Щербаківський** — „Про орнамент українських писанок".

Про українське Закарпатте в цій самій секції були прочитані цікаві доклади проф. Петрова, **Н. Богатирьова** й **дра І. Паньчевича.**

По инших секціях виступили з докладами українські учені: **проф. Степан Рудницький, Ф. Швець, проф Тимошенко** та де-які инші.

Приняте у президента републики.

На вечір другого дня зїзду (5. червня) всі його учасники були запрошені до президента републики проф. Т. Масарика.

Наших делеґатів президентотови представив голова зїзду проф. І. Полівка. Президент у дуже приязній і доброзичливій формі балакав кілька хвилин з проф. О Колессою, проф. К. Студинським і проф. О. Я. Шульгиним.

„Українську мову найкраще розуміємо".

Підчас загальних зібрань і праці по секціях члени конґресу мали неодну нагоду близче між собою запізнатись і обмінятись враженнями.

Доклади й промови виголошувались кождою делеґацією в її рідній мові. А що не кождий славянський учений знає всі славянські мови, то досить часто певна частина делеґатів не розуміла „о що ходить". Але найменше це спостерігалось при відчитанні українських докладів і промов. Тому нашим делеґатам частенько робилось компліменти з ріжних боків, що **„українська мова є найбільш зрозумілою мовою для всіх инших славян".**

Такі заяви, й то дуже щирі довелось вислухати нашим делеґатам з боку Сербів, Хорватів, Чехів і Болгар.

Хто знає, може українській мові й судилось у майбутности зробитись головною „міжславянською" мовою для взаємного порозуміння славян між [illegible]

Українці та Поляки.

Співпраця з Поляками була для Українців одним з найбільш прикрих моментів у цім зїзді. А що вже для Поляків присутність українських учених була сіллю в оці — то це самозрозуміло. Та бачучи, якою пошаною загально користуються українські учені. Поляки мусіли робити „добру міну при злій грі".

Праська атмосфера, особливо ж та наукова й товариська атмосфера, що панувала на зїзді, не давала Полякам змоги виявити свої дійсні почування до Українців.

Вихід був знаменитий у тім, що Українці й Поляки взаємно себе виминали.

Між иншим, зазначимо цікавий інцидент. Один з польських учених, довідавшись, що на зїзді є болгарський професор Шишманов (зять Мих. Драгоманова), схотів з ним познайомитись. По перших же словах проф. Шишманов і каже:

— А, ви з Варшави? То мусите розуміти по українськи!...

І почав до Поляка балакати по українськи. А Поляк на те зніяковів і бормоче:

— Так... Е-е... Як славянин... Звичайно...

Уявіть собі цю картину!

Закриття зїзду.

Останнє засідання зїзду відбулось у неділю вранці (8. червня) в залі чеського парляменту.

Голова зїзду прочитав усі резолюції ухвалені в секціях та на загальних зборах. Потім проф. Шишманов вніс од себе резолюцію, щоб у Празі були засновані всеславянський музей і бібліотека славянознавства імени „первоучителя славянського" Шафарика. Всі резолюції зїзд ухвалив одноголосно. Тільки резолюція, що слідуючий зїзд славянських ґеоґрафів та етноґрафів має бути скликаний у 1927 р. в Польщі, де-кого з присутніх засмутила. Ну, та хто знає, що до того часу станеться з Польщею!

Прощальні привітання.

Першим подякував за чеську гостинність сербський делеґат Костречич.

З прощальними промовами виступили також **проф. Карський** (Петроград, чи то-пак Ленинград) **і проф. Шишманов.**

Усі чемно й проязно дякували, підносили заслуги Чехословаччини в справі обєднання славянського світу й сердечно прощались з старославною Прагою, де вони почували себе так добре й затишно.

Один лише польський делеґат **Чехановскі** виступив з імпертинентною промовою, повною самовихваляння й погроз на адресу цілого иншого славянства.

— Коли инші славяне, — гукав він, — не будуть супроти нас гонорові й льояльні, коли хто скористується всеславянськими зїздами „для банкетових пшемувень, пши ктурех плачеться в камізельку", то **ми зламаємо славянський фронт і перестанемо бути славянами!**

На всіх членів зїзду ця нетактовна промова зробила як-найтяжше враження.

Промова проф. О. Колесси.

Тим краще враження зробила прощальна промова проф. О. Колесси, який іменем української делеґації та іменем цілого українського народу висловив своє задоволення з приводу того, що на зїзді українській делеґації була запевнена не тільки формальна, але дійсна рівноправність.

Побажавши, щоб слідуючі всеславянські зїзди були оживлені тим самим духом істинної [illegible] промовець закінчив Шевченковими словами:

„Щоб усі славяне стали
Добрими братами
І синами сонця правди"...

Екскурсії.

По закінченню офіціяльної частини конґресу учасники його того ж дня розїхались по Чехословаччині оглядати все що є там найцікавійшого.

Українські делеґати від участи в цих екскурсіях ухилились. Одне діло — зїзд, на котрім провадилась чисто - наукова праця, а друге діло — спільні забовові поїздки, де учасникам довелоея б вступити в **чисто-товариські** взаємні відносини.

А товаришити українські учені не зо всяким можуть і хотять.

ВРАЖІННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДЕЛЕҐАТІВ.

Вертаючи до своєї буденної праці, де-які українські делеґати поділилися з нами своїми враженнями, винесеними з конґресу.

Ось їх автентичні заяви:

Проф. Кирило Студинський.

— Українські праці, оголошені на зїзді, стояли на висоті наукового рівеня й викликали бурю оплесків. Українців практиковано, як окрему делеґацію й своїми докладами та промовами ми здобули собі **неподільні симпатії серед усього славянства.** Виїмком були наші „найблизчі сусіди", які чули себе тими промовами збентеженими, чого вони не могли навіть сховати й виявили це в своїм нервознім тоні.

Проф. Олександер Колесса.

— Науковий рівень зїзду стояв дуже високо. Українські делеґати були в найвищій мірі поставлені, як чинник рівноправний, і почували себе дуже добре.

Такий зїзд міг відбутись і така атмосфера могла панувати тільки у Празі, де є стара славянська традиція, де в 1848 р. відбувся перший всеславянський зїзд. Повна рівноправність, якою нині користувалась кожда делеґація, в тім числі й наша, безпосередно випливає з тої славної празької традиції.

Проф. Іван Раковський.

— Для нас Українців, позитивний наслідок зїзду полягає в тім, що ми своїми рефератами й своїм поступованнем на першім всеславянськім зїзді відразу вибороли українській науці незалежне місце.

Підношу з особливим признанием незвичайно сердечне й коректне відношенне Чехів до нас, як до Українців.

Проф. Степан Рудницький.

— Участь в конґресі дала нам пересвідченн, що українська наука вже нині може помірятись силами з наукою инших славянських народів.

На полі природничої ґеоґрафії в нас поки-що працює невелика кількість фаховців. Не зважаючи на це, вже на нинішнім конґресі ми спромоглись виступити з такою самою кількістю рефератів — і хто зна чи не кращих, — як польські учасники конґресу (ученими їх на жаль, не можна назвати). Це ставить перед нашою наукою як-найкращі вигляди.

Прага, 9. червня.

Радянин.

ПРОМОВА ПОСЛА ПАВЛА ВАСИЛЬЧУКА,

виголошена в Соймовій Комісії Справ Заграничних дня 28. мая с. р. підчас дискусії над експозе міністра Замойського.

(Продовження)

(2)

Система поліційного терору достосована на наших землях доводить до обурення і роспуки населення та викликає слушні протести визначнійших людей Европи. Врешті понове дочекались навіть від Совітів двох нот, в обороні української і білоруської людности та православної віри тих народів. Инша річ, що п. Чичерін підписав рижську умову, але там у пня нації української і білоруської бється живе серце в народі і чути зойк катованого тут брата.

Тільки під тою пресією почалося галасанину в польській пресі про необхідність „полагодження" справи нац. меньшостей та таємничі наради п. премієра Ґрабського з якимсь комітетом для „справ кресів" та з проводирями польських сторонництв.

Що ся галасанина дійсно є тільки про людське око; доказом того є хоч би сам спосіб, яким підходиться до питання національних меншостий. До нарад покликані тільки польські пардії, — отже виходиться з засади: do ut des.

Становище премієра Ґрабського є знане з його освідчень в тій справі.

Щож до польських сторонництв, то мимо дрібних специфічно своїх внутрішних сварок, між польськими партіями в відношенню до справ національних меншостий нема основних ріжниць. Ми як чинник третій можемо це обєктивно ствердити на підставі власного кількалітнього косвіду зарівно поза парляментом, як і особливо тут в соймі. Тому то всі польські партії понoсять рівну одповідальність за страшний режім до національних меншостий.

Щоб не бути голословним приведу тут хоч освідчення в тій справі проводирів польської лівиці п. Тугута, голови „Визволеня" і п. Недзялковського, представника ППС.

І п. Тугут і п. Недзялковскі в трактуємій справі висловились майже дословно однаково. Маю на увазі освідчення п. Тугута з відомим інтервю після повороту свого з заграничної поїздки та освідчення п. Недзялковського тут на комісії на попередньому засіданню.

Вони сказали дословно: справа національних меншостий є безперечно одною з найбільше пекучих та неупорядкованих; проносить це Польщі шкоду і тому мусить бути упорядкована, **однак не значить це щоб мали ми задовольнити всі домагання (рошченя) національних меншостий, націоналістичних проводирів українських, білоруських чи инших.** П. Недзялковський підкреслив, що освідчення своє робить в імени польської партії соціялістичної, якої погляди тут представив.

Заява п. Недзялковського булаб для нас дивною новинкою, оскільки-б ми не знали становища цеї партії до нас та її практики за часів, коли вона тримала в Польщі в своїх руках владу.

Але мизнаємо, що вся польська лівиця, — темократія — була і є за захватом українських і білоруських земель і проти примінення до нас принципу самовизначення.

Щоправда трудно погодити це становище ППС та инш. лівих польських сторонництв з засадами демократії, а тим більше з основними принципами соціялізму.

Смію запевнити п. Недзялковського і всіх панів, що всі українські партії починаючи від комуністії і кінчаючи фашистами стоять непохитно на ґрунті самовизначення народів та жадають застосовання цего принципу в повні до українського народу і наших земель. Оскільки ж п. Недзялковський і його товариші жадання нами повного самовизначення називає „націоналізмом, то не вагаюсь сказати в такому разі, що ми Українці всі націоналісти.

Не раз я вже вказував на те, що в Польщі в її політиці є дві правди: одна для заграниці а друга для внутрішнього вжитку.

Воскресша Польща, перейнявши весь моральний спадок старо-шляхецької намагається на зовні про людське око уходити за демократичну, носительку культури на 8ході Европи.

Тим часом виступає вона в дійсности проти всіх здобутків демократизму, як держава реакційна. Не признаючи за своми національними меншостями права на самоозначення і провадючи екстермінаційну до них політику, виступає вона з нотами до Лотви в обороні польських поміщиків, яким згідно тамошньому демократичному закону забрано землю для по[illegible] ділу селянам. Це назива[illegible] обороною „загрожено[illegible] скосці" на Летґалії.

Силою поліції [illegible] бравши кільнасо[illegible] православного [illegible] реслідуючи пра[illegible] ґію і іновірців, [illegible] роні „загрож[illegible] му" в Союзі [illegible] публик.

Тіж дві п[illegible] їй політиц[illegible] кратія. И[illegible] тувати ф[illegible] скою лі[illegible] політики [illegible] тельств [illegible] меншос[illegible] нею по[illegible] ру на [illegible] Бож [illegible] стан[illegible] презе[illegible] п. Не[illegible] ського [illegible]

Лист [illegible] відповід[illegible] францу[illegible] і письм[illegible] документ[illegible] Пан Тугут [illegible] ки є голов[illegible] адміністрац[illegible] надужиття і [illegible] пімсту вопіющ[illegible] півшими був [illegible] предложений [illegible] Тугут не уважав [illegible] агувати на це. Ко[illegible] пер розслідже ста[illegible] вибрана вже давно і [illegible] для справ вязниць, а [illegible] для справ надужить адм[illegible]страції, однак діяльність сво[illegible] роспочала лише тепер і тіл[illegible]ки обслідує вязниці, які наскоро проводяться до порядку. Ціль того є ясна: п. Тугут спішить заперечити прикрій правті про фактичний страшний білий терор і листа до Пенлеве вислав з ним, щоб злагодити велике враження в світі, яке цілком слушно викликала відозва протесту французьких учених.

(Дальше буде).

ОСКАРЖЕННЯ І ЗАПЕРЕЧЕННЯ.

Холм, 23. мая.

З політичних подій останнього часу на чоло висунулися: вислід француських виборів до парляменту і протест француських політиків, учених і літератів проти білого поліційного терору в Польщі.

Досі, як відомо, Францією рядила спілка француської буржуазної реакції на чолі з премієром Пуанкаре. Політика його і його компанії так яскраво була імперіялістичною і реакційною, що заслужено Франція в останні роки в очах дійсної демократії всього світу уходила за жандарма Европи.

Француська реакція у всьому піддержувала Польщу в її захватних стремліннях та у всіх перестарілих чорносотенних націоналістичних запобігах.

Але пануванню націоналістичної реакції обєднаної в т. зв. національному бльоку у Франції з недавніми виборами як не наступив кінець, то нанесена тяжка поражка. Помимо великих зусиль і надужить влади націоналістичний бльок програв вибори, а разом з тим стратили провідне положення у Франції дотеперішні її проводирі: Пуанкаре і Президент Мілеран.

Виграла француська політична і суспільна лівиця.

Потягне це великі зміни в міжнародній політиці, які тепер ще годі передбачити.

Яке це має значіння для Польщі, можна судити з голосу одної з найбільш отвертої польської газети „Час", органу краківських консерватистів, — найхарактернійші місця якого в тій справі наводимо:

„Для Польщі упадок правительства Пуанкаре є випадком несприяючим і непокою... м.

На перший плян справді виувається тепер особа Бріяна симпатизуючого з Польщею, однак також і п. Пенлеве, для Польщі успособленого в високій мірі незичливо. Доходять до влади елементи які досить виразно судять, що Польщу належало зачинити в етнографічних границях і що результатом рижської границі є гнет національних меншостей в Польщі.

Будемо переходити без сумніву тяжкі хвилі з нашою союзницею Францією, якою управлятимуть радикально-соціялістичні елементи".

То, що написав „Час", думає вся Польща, що виявилося в польській пресі всіх напрямків в більшій чи меншій степені.

Очевидно, що вислід виборів у Франції зробив великий переполох в польських політичних кругах.

Цей переполох перейшов в констернацію, коли майже в той час принесли газети звістку про протест француських політиків, учених і літератів проти білого терору в Польщі, який підписали на першому місці провідники побідної в виборах француської лівиці Пенлеве, Еріо, Влюм та инші.

Цю відозву випущено на передодні виборів. Вона мала успіх, значить настрій більшости француських виборців не є сприятливий для Польщі.

Так відроджена Польща, ступивши на осуджену культурним світом дорогу імперіялізму і реакції, скомпромітувала себе в очах заграничної демократії, а через те тратить позіцію в міжнародньому концерті держав з утратою свого одинокого дотеперішнього союзника — француської, диктуючої в останні роки, реакції.

Звичайно, що в таких випадках, коли ходить про обілення реакції в Польщі перед культурним світом, то всі польські партії збираються в своїх зусиллях во єдино.

Почалося говорити про зміну політики до Українців і Білорусинів. Звичайно для ока, бо требаж достосовуватись до духу хвилі.

Одночасно виступив п. Тугут вожд пресловутих „визволенців" з присущим йому пансько-баронським тоном.

Він вислав власне на руки п. Пенлеве листа, в якому хоче „відкинути понуру тінь з його краю, яку відозва ця на нього накинула". Він пише, що закиди в відозві відповідають правді „знайменший степені".

Звичайно, як міг инакше написати той пан Тугут, який з доручення правительственних кол іздив за границю обіляти польську чорну політику.

Він всюди бував. Тож і пише: „Мав я приємність і честь пізнати пана кілька тижнів тому в Парижу. Незвичайно милий спомин нашої розмови, осмілює мене звернутися до вас в справі, яка має для мене прикрий характер".

От-так. Він „мав приємність і честь говорити" і думав, що вже всі йому вірять.

Однак сам факт, що відозва протесту всеж таки появилась і то на передодні виборів, показує, що п. Тугутові за границею не дуже то повірили.

І в тому власне лежить трудність ситуації Польщі і її політичних кол.

Для польської експансивної політики, імперіялізму, звіринного шовінізму і реакції наступають тяжкі часи.

Фортуна, яка цілий час, як з рога ізобилія сипала щедро в капелюх польського пана, загрожує його покинути.

Час покаже, як піде розвій випадків.

На разі п. Тугут запевнив п. Пенлеве і француських учених, що — перешле їм результати соймової комісійної ревізії тюрем.

Очевидно, що в справозданю Комісії будуть для ока означені маленькі надужиття. Згори ж ... передбачити, що в основі все буде представлено ... в ...

Вже нас інформують, що п. Тугут так тенденційно веде перегляд тюрем, що член комісії від Білорусів має вийти на знак протесту з Комісії.

Задача наших політичних кол ясна: виявити облуду п. Тугута, того шовініста, який не кращий від своїх ендецьких собратів.

Пенлеве і демократії всього світу треба відчинити очі на все безглуздя польської політики до нас. Не тільки на те, що робиться в тюрмах, а і на те що поза ними. Найвисший час, щоби кращі люде культурного світа довідалися про наш „рай" під сусідами з заінтересованого і першого джерела: від нас самих.

(У „Нашому Життю").

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ЧЕТВЕРТА ЗАПОВІДЬ.

Повість з галицького життя.

(Продовження).

(36)

— Женись, висвячуйся, за три роки можеш вже сидіти на парафії, тоді запроси мене головного авскультанта на празник — Тями. А за чим ти сюди забіг?

— Маю бачитись з одним деліквентом, та не знаю, де за ним шукати.

— Нічого легчого. Ходи зі мною до реєстру. Знайдемо зараз. Як той деліквент називається?

Василь почув, що йому кров напливае до лиця, начеб його хто вдарив. Вже хотів втечи, але відповів машинально.

— Павло Пандяк.

Та даремне перешукали букву П. в реєстрі. Судовий врядник замкнув грубу книгу і сказав сухо:

— Не приходить.

— То не може бути, каже Василь — його що йно недавно судили за коні.

— А він ставав сам, чи в товаристві питає канцелист.

— Були ще два. Оден Шумило а другий якийсь Войтко.

— Зараз найдемо. От є Шумило Сенько. Черупа Павло і Ткач Войтко. Крадіж, розправа була 20. грудня. Шумило 8. місяців, а Черупа і Ткач по пятнайцять, що тижня піст і тверде ложе, що місяця темниця — рицітував канцеліст наче горохом сипав.

Вийшли з канцелярії а товариш судовик сміявся аж присідав.

— Чого тобі так спішно?

— Ти Василю либонь страшенно влюблений. Подумай! Ти такий росяїний мов університетський професор. Ти місто назвати того деліквента його іменем, приложив йому свое.

— Може бути — сказав Василь усміхаючись. Він не міг з дива вийти, як воно сталося, що його рідний батько називається не Пандяк, а Черупа... Що це значить?

— Тепер їди пряло під ч. 28. до комісаря вязниць радника і проси о дозвіл бачитися з Павлом Черупою. Старий тобі не відмовить, бо він дуже любить наших священиків... Мені спішно — до побачення. — Він побіг сходами в гору оставляючи Василя самого.

Та Василь не пішов зараз під ч. 28. Він так був збентежений тим, що довідався, що не міг думок у купу зібрати. Безпечно, що він тим дуже втішився, хоч з разу не міг собі зясувати, чому. Василь перейшов хутенько подвіре і вийшов за ворота. Пішов до „кримінального огороду" і став швидко проходжуватись, щоб отямитись зі зворушення. Бо це, що довідався було таке незвичайне, не сподіване. В його душі блиснуло ясне світло надії на щось кращого, ліпшого. Отож його батько називається Черупа, а він Пандяк. Так його записали в метрику та в школу відтак на богословські студії. Про Черупу довідався сьогодня перший раз в суді. Чому воно так, то це пояснить йому батько. Аже фактом є, що погана тінь з батька на його не паде і назвиска зміняти не треба... Господи! може це сон? Йому в послідних часах тільки поганого і гарного наснилось, що тепер годі змірковати, що сон, а що ява. Василь вщипнув себе болючо в руку. Ні. не сон. Славаж тобі Господи! До батька треба конче зайти, хочби лише по то пояснення.

Василь завернув упять у судові ворота і пішов під ч. 28.

Старий радник Чех, відома загально свого часу личність в Самборі. Чоловік вже старший і сивий, сліпий на одно око, котре йому мадяри вибили на Угорщині 1848 сидів якраз за великим столом і держачи під око велике побільшаюче шкло листував якісь акта. При бічнім столі сидів його авскультант і писав.

— Сакраменцка, я ті млувіл, пане коленяшку — говорив до свого авскультанта, цо я нехцу віце служить, на піршего возму мое пенізе, а іду на пензе... Він говорив все з чеська.

Василь застукав до дверий.

— Герейн! Сакраменцка.

Василь війшов і вклонився.

— Маю честь представитись.. прошу пана радника дати мені дозвіл поговорити з деліквентом Павлом Черупою в чотири очи, значить без свідків...

— Ма утта пане фараж. Просім егомосця сідати... ага! Черупа, Черупа, то тен, цо ми его суділі за коне. Ein haupt dieb (головний злодій) а цо, егомосць де го споведати?

— Маю до його пильне діло.

— Ано, ано, пане коленяшку — каже до свого авскультанта. Schreiben Sie die Bewilligung mit Paulo Czerupa in vier augensprachen zu durfen (напишіть дозвіл говорити з Павлом Черупою в чотири очи).

Письмо було написане, радник підписав і вручив Василеви.

— Подьте з тев дивлянков до заржаду криміналу.

— Дуже дякую.

— Поклон.

(Дальше буде.)

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛ. УРЯДУ У. Н. СОЮЗА

відбувшогося на днях 20, 21 і 22. лютого 1924 р. в домі У. Н. Союза під ч. 83 Ґренд ул. в Джерзи Сіті, Н. Дж.

СПРАВОЗДАННЄ ГОЛОВНОГО КАСІЄРА.

(8)

Загальні доходи і розходи У. Н. С. за рік 1923:

	ПРИХІД:	РОЗХІД:
Січень	28.824.52	9.126.56
Лютий	26.131.70	13.829.51
Марець	26.611.85	18.553.63
Квітень	25.810.60	16.029.39
Май	31.873.55	16.428.33
Червень	30.113.38	12.181.39
Липень	29.533.26	96.888.06
Серпень	31.341.98	22.030.72
Вересень	32.869.18	22.319.84
Жовтень	36.192.24	21.605.54
Падолист	27.790.43	23.628.38
Грудень	44.396.29	41.011.27
Разом	371.488.98	312.632.62

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ ГОТІВКИ:

З кінцем 31. грудня 1922 р. остала готівка	119.485.97
Загальник дохід за рік 1923	371.488.98
Разом	490.974.95
Загальний розхід за р. 1923	312.632.62
Готівка з кінцем 31. грудня 1923 р. остає	178.342.33

Загальні доходи і розходи Молодечого Департаменту У. Н. С. за рік 1923:

	ПРИХІД:	РОЗХІД:
Січень	1.429.04	497.72
Лютий	1.343.86	455.95
Марець	1.433.96	356.00
Квітень	1.451.64	431.25
Май	1.488.75	738.00
Червень	1.511.56	298.00
Липень	1.805.95	397.58
Серпень	1.552.21	652.87
Вересень	1.622.14	366.10
Жовтень	1.587.98	266.63
Падолист	1.635.16	461.13
Грудень	1.726.31	874.79
Разом	18.588.56	5.796.02

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ ГОТІВКИ:

З кінцем 31. грудня 1922 р. остала готівка	14.750.32
Загальний прихід за р. 1923	18.588.56
Разом	33.338.88
Загальний розхід за р. 1923	5.796.02
Готівка з кінцем грудня 1923 р. остала	27.542.86

ЗІСТАВЛЕННЄ ПО ФОНДАМ:

Фонд посмертний	21.054.49
„ адміністраційний	6.488.37
Разом	27.542.86

Повисші зіставлення по місяцям як У. Н. Союза, так і Молодечого Департаменту подав я тільки в тій формі тому що мені приходиться як головному касієрови перебирати із канцилярії У. Н. С. всі чеки та моні-ордери і такі депозитувати в банках по ріжних фондах. Скілько грошей в котрім банку є, я не буду виказувати тому, що це буде осягнене головною контролею. Як є інвестований маєток У. Н. Союза це буде так само виказане контролею тому я уважаю свій звіт головного касієра за скінчений.

КАСОВИЙ ЗВІТ ДРУКАРНІ СВОБОДИ ЗА РІК 1923.

ПРИХОДИ:

… з кінцем 1922 р.	2.960.58
…	5.823.65
…	5.257.91
…	5.473.27
…	5,387.79
…	6,010.54
…	5.166.31
…	5.046.74
…	5.021.10
…	5.496.11
…	5.163.49
…	5.463.01
…	10.594.02
Разом	72.864.52

РОЗХОДИ:

…	3.627.47
…	5.001.04
…	4.389.19
…	4.982.52
…	4.972.72
…нь	5.798.38
…	8.558.15
…нь	3.381.26
…сень	6.149.45
…втень	4.795.87
…стопад	5.684.06
…удень	9.021.25
Разом	66.361.36

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прихід за рік 1923	72.864.52
Розхід	66.361.36
Готівка з кінцем 1923 р.	6.503.16

РАХУНОК ЗИСКІВ І ВТРАТ:

Передплата від чл. У. Н. С.	35.695.40
Передплата приватна	8.740.82
Оголошення з Відділів	1.153.32
Голошення приватні	9.685.81
Роботи для У. Н. Союза	2.288.75
Роботи для Відділдів	869.58
Роботи приватні	601.58
Продажа календаря	1.348.51
Продажа книжок	3.153.42
Відсотки	108.38
Ріжні приходи	1.498.93
Разом	65.144.50
Кошт спроданих книжок	2.049.73
Платня редакторів і менадж.	9.346.13
Платня робітників	18.499.58
Платня робітників офісових	1.450.00
Платня кореспондентів	1.808.75
Папір на часопись і роботи	12.246.31
Оплата почти часописи	4.443.89
Опал, газ і електрика	1.506.53
Видатки офісові	2.248.17
Асекурація	685.23
Ріжні видатки	874.35
Видатки правні	107.50
Реперація машин	444.19
Амортизація	155.87
Зиск за рік 1923	9.278.27
Разом	65.144.50

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Інвентар машини і урядж.	15.273.18
Засіб друк. матеріялів	1.500.00
Засіб книжок	18.489.56
Депозити	100.00
Готівка	6.503.16
Разом	41.865.90

Стан Довжний:

Позички в У. Н. Союзі	27.500.00
Фонд резервовий	14.365.90
Разом	41.865.90

ЗВІТ РЕДАКЦІЙНОГО КОМІТЕТУ.

Протягом року відбув редакційний комітет два засідання. На першім вироблено плян календаря, який видано на 1924 р. В тім календари ми вирішили подати короткий нарис укр. географії, щоби через те зробити із нього книжку, вартісну для кождого Українця. Крім того поміщено деещо загальних інформацій і праці наших найвизначнійших письменників. Вінета календаря представляє українських селян як основну силу нашої нації. Крім справи календаря обговорено з редакторами справу нашої політики, щоб вона послідовно велася в напрямі всеукраїнськім, без ніяких сепаратистичних орієнтацій. Ми прогадали редакторам директиву річного засідання уряду, щоби звертали більшу увагу на корректу та на справи української школи в Америці, яка дуже занедбана.

Під кінець року відбулося друге надзвичайне засіданнє ред. комітету, до якого була ця причина, що „Свобода" зачала поміщувати кореспонденції з краю відпираючі політику уряду Петрушевича в розріз з всеукраїнським напрямом, який для нас визначила послідна конвенція У. Н. С. Наслідком цього пороблено деякі зміни в персоналі наших кореспондентів.

По довших нарадах вирішено, щоби один з членів ред. комітету ввійшов до виділу „Обєднання" і в той спосіб мав завсіди контакт з тою організацією.

В своїх обрадах з редакторами ред. ком. заявив, що він є передовсім відвічальним тілом перед членами У. Н. С. і як такий вимагає, щоби редактори вели той напрям, який вважає за здоровий ред. комітет.

Щоби цей напрям був зясований як найвиразніще, ми уложили політичну програму, яку предкладаємо головному урядови до одобрення.

Предложену Редакційним Комітетом політичну програму під наголовком „Будучий напрям органу У. Н. Союза в справі народної політики", згідно з програмою засідання, відложено до черги ухвал в користь організації.

Звіт Головної Контрольної Комісії У. Н. Союза

з відбувшоїся контролі діловодства головної канцелярії У. Н. Союза на днях 18. і 19. лютого 1924 р.

Провіривши діловодство гол. рек. секретаря комісія знайшла, що У. Н. Союз за послідних 6 місяців в 1923 р. збільшився о:

Повнолітних членів	949
Дітей членів	791
Разом	1.740
З кінцем червня було	20.683
З кінцем грудня 1923 р. було всіх обезпечених	22.423
З кінцем червня 1923 р. всіх відділів було	339
Від 1. липня до 31. грудня 1923 р. зорганізовано нових відділів	6
Разом	345
Розвязано	1
Остало	344

В тих відділах ведеться осібно 235 відділів молодечого департаменту У. Н. Союза. Система рекордів дітей ведеться по тійже самій формі що й повнолітних членів.

ПОДРІБНИЙ ВИКАЗ РУХУ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА ЗА ЧАС ВІД 1. ЛИПНЯ ДО 31. ГРУДНЯ 1923 Р.

Повнолітні члени.

	Загальне число повнолітних членів з попереднього місяця	ПРИБУТОК: приняті нові члени	приняті наново	з переступ. листами	з інших кляс обезп.	УБУТОК: суспендовано	Відійшли з пер.листами	до инших кляс обезп.	померли	число членів з кінцем міс.
Липень	13.841	65	42	29	10	93	35	10	9	13.840
Серпень	13.840	58	44	33	8	87	29	8	13	13.846
Вересень	13.846	83	39	22	7	72	16	7	6	13.896
Жовтень	13.896	240	33	34	19	80	46	19	10	14.067
Падолист	14.067	288	46	24	13	61	25	13	9	14.330
Грудень	14.330	505	32	44	15	69	36	15	16	14.790
Разом		1.239	236	186	72	462	187	72	63	

Прибуток	1.733
Убуток	784
Разом прибуло	949 повнолітних членів

Малолітні члени.

	Загальне число дітей з попередміісяця	ПРИБУТОК: нових принято	приняті наново	з переступ. листами	УБУТОК: суспендовано	видано пер. листи	померли	число дітей з кінцем міс.
Липень	6.842	55	32	16	48	15	4	6.878
Серпень	6.878	86	32	11	38	10	2	6.957
Вересень	6.957	69	20	17	27	12	1	7.023
Жовтень	7.023	168	13	2	23	9	3	7.171
Падолист	7.171	274	6	8	21	14	3	7.421
Грудень	7.421	256	10	67	61	58	2	7.633
Разом		908	113	121	218	118	15	
				1.142			351	

Убуток від прибутку	351
Разом прибуло	791 дітей

Контрольна Комісія стверджує великий успіх кампанії єднання нових членів яку велося через послідних три місяці в 1923 р. і дальше продовжається, признаючи немалу заслугу ґол. рек. секретареви, поручає до відзначення в органі „Свободі" всіх тих секретарів-організаторів, котрі найбільшим числом приєднаних нових членів в часі цеї кампанії відзначилися.

СПРАВОЗДАННЄ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. СОЮЗА

	ПРИХІД: Разом	Фонд посмерт.	Фонд адміністр.	РОЗХІД: Разом	Фонд посмерт.	Фонд адмін.
Липень	1.805.95	1.254.86	551.09	397.58	264.00	133.58
Серпень	1.552.21	1.025.55	526.66	652.87	519.00	133.87
Вересень	1.622.14	1.063.20	558.94	366.10	128.00	238.10
Жовтень	1.587.98	1.044.70	543.28	266.63	133.00	133.63
Падолист	1.635.16	1.090.40	544.76	461.13	326.00	135.13
Грудень	1.726.31	1.121.79	604.52	874.79	531.00	343.79
Разом	$9.929.75	$6.600.50	$3.329.25	$3.019.10	$1.901.00	$1.118.10

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем 30. червня 1923 р. остала	$ 20.632.21
Прихід за час від 1. липня до 31. грудня 1923	9.929.75
Разом	$30.561.96
Розхід від 1. липня до 31. грудня 1923	3.019.10
Готівка з кінцем 31. грудня 1923 р. остає	$ 27.542.86

Гроші ульоковані:

Peoples National Bank, Elizabeth, N. J., часовий депозит	$ 20.718.85
Union County Trust Co., Elizabeth, N. J., чекове конто	6.824.01
Разом	$ 27.542.86

Зіставлення по фондам:

Фонд посмертний	$ 21.054.40
Фонд адміністраційний	6.488.37
Разом	$27.542.86

Стара резерва Молодечого Союза:

З кінцем 30. червня 1923 р. остало	$ 11.971.98
Процент за час шести місяців	228.27
Разом	$12.200.25
Доплачено додатково посмертні запомоги	436.00
Стара резерва з днем 31. грудня 1923 р. остає	$ 11.764.25

Гроші ульоковані:

New Jersey Title Guarantee, часовий депозит	$ 10.581.32
New Jersey Title Guarantee, чекове конто	1.182.93
Разом	$ 11.764.25

ЗА ГОЛОВНУ КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ У. Н. СОЮЗА:

Стефан Миляновнч, Василь Гасій, Іван Ваверчак.

В таких докладних обчисленнях і виказах ясно бачуть сво… місце і значінне в організаці… Головно цікаві є рекордові ви… кази що ясно показують де і я… дбаєся о нових членів і таки… звітів повинно бути якнайбіл… ще і якнайчастійше, бо вони … добрим средством аґітаційни… сами собою. Недостача таки… звітів допускає ширитись п… реконанню що в організац… нема праці, що головні уря… ники то буржуї, котрих за… даннем є задармо пенсії брат… а раз в рік сходитися на пус… балачку. Такі і подібні сплет… на головну управу організац… ширені й ворогами, можливі… тільки в тогді, коли неподаєт… ся зовсім або замало доклад… них справоздань і виказів о… ганізаційного діловодства з… кихби ясно було, хто і як д… організації працює. Викази о… ганізаційного руху і відзначе… ня які рекордовий депа… мент У. Н. Союза прого… вав в половині року бул… інтересні і симпатичні… охочували весь загал … витревалости в праці … організації.

Сю послідну … що до відзна… успішну орг… міщеннем … тих що н… держуе … дить то… держу… тар д… увагу… лові… місц… зан… за… за… в…

ДИСКУСІЇ НАД ЗВІТАМИ ГОЛОВНИХ УРЯДНИКІВ

На формально поставлене д. М. Петрівським внесенне, поперте д. Т. Грицейом, одноголосно ухвалено звіт головного предсідателя приймити без дискусії так як був читаний.

Так само, на поставлене д. І. Ваверчаком внесенне, поперте д. В. Гасієм, формально ухвалено приймити без дискусії, звіти головного містопредсідателя і головної містопредсідательки.

До дискусії над звітом головного рекордового секретаря зголосилися д.д. К. Кирчів, В. Гасій, М. Мурашко, І. Ваверчак і Т. Грицей.

Д. К. Кирчів, висказує думку, що звіт головного рекордового секретаря задовгий і непотрібний.

Після думки д. В. Гасія, таке справозданнє чим обширнійше і докладнійше, тим вартнійше. Каже, що не лиш головним урядникам але й всім членам інтересно є знати як ведеться і зростає їх організація. Всі члени повинни мати поняття о способах ведення і розмірах діловодства організаційного …

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ ЗА ЛИПЕНЬ, СЕРПЕНЬ, ВЕРЕСЕНЬ, ЖОВТЕНЬ, ПАДОЛИСТ І ГРУДЕНЬ 1923 Р.

ПРИХОДИ:

	Вкладки від членів	Проц. від морґечів	Проц. від бондів	Проц. із банків	Сирітські части	Відзнаки книги і ин.	Вступне від чл.	Сплата морґечів	Календарі	Друкарня	Рент	Разом
Липень	21.638.35	317.50	720.00	1.858.50		498.91		500.00		4.000.00		29.533.26
Серпень	21.568.75	442.50	1.150.00		500.00	119.23	61.50	7.500.00				31.341.98
Вересень	21.622.64	3.675.00	1.725.00		2.150.00	118.54	78.00	3.500.00				32.869.18
Жовтень	21.804.86	681.18	2.979.71		2.050.00	144.43	106.50	8.425.55				36.192.94
Падолист	21.952.48	751.70	2.518.62		2.300.00	267.63						27.790.43
Грудень	22.451.46	1.146.96	1.374.00	920.76	10.190.31	315.47		500.00	3.085.20	2.500.00	1.351.60	43.835.76
Разом	$131.038.54	$7.014.85	$10.440.33	$2.779.26	$17.190.31	$1.464.21	$246.00	$20.425.55	$3.085.20	$6.500.00	$1.351.60	$201.562.85

РОЗХОДИ:

	Виплати посмертного	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд запомоговий	Морґечі	Бонди	Друкарня	Сирітські части	Фонд конвенц.	Разом
Липень	3.700.00	3.647.45		650.00	88.500.00			390.61		96.888.06
Серпень	11.050.00	3.714.90		650.00	5.500.00			1.115.82		22.030.72
Вересень	7.250.00	4.086.73		300.00	10.000.00			683.11		22.319.84
Жовтень	8.423.25	3.693.79		725.00	7.000.00			1.763.50		21.605.54
Падолист	8.750.00	4.311.72		675.00	9.000.00			891.66		23.628.38
Грудень	20.999.40	9.191.42		450.00	7.750.00	850.00		1.209.92		40.450.74
Разом	$60.172.65	$28.646.01		$3.450.00	$127.750.00	$850.00		$6.054.62		$226.923.28

Готівка з кінцем 30-го червня 1923 р. остала	$203.702.76
Прихід за час від 1. липня до 31. грудня 1923 р.	201.562.85
	$405.265.61
Розхід за той сам час	226.923.28
Готівка з кінцем 31. грудня 1923 р. остає	$178.342.33

Готівка ульокована в слідуючих банках на часовий депозит:

ФОНД ПОСМЕРТНИЙ:

182746 Provident Institution for Savings, Jersey City, N. J.	583.50
16091 Elizabethport Banking Co., Elizabeth, N. J.	10.520.86
1564 Germania Mutual Association, Elizabeth, N. J.	16.512.12
5445 National State Bank, Elizabeth, N. J.	2.417.93
770 Peoples National Bank, Elizabeth, N. J.	2.285.51
Union County Trust, Elizabeth, N. J., чекове конто	55.153.32
Разом	$87.473.24

ФОНД РЕЗЕРВОВИЙ (часовий депозит):

3773 Dime Trust Co., Shamokin, Pa.	3.134.58
568 Hudson County National, Jersey City, N. J.	975.98
8209 Union Trust Co. of. N. J., Jersey City, N. J.	1.828.04
6432 National State Bank, Elizabeth, N. J.	16.069.65
Разом	$22.008.25

ФОНД ЗАПОМОГОВИЙ:

656 First National Bank, Jersey City, N. J.	10.200.00
Union County Trust, Elizabeth, N. J., чекове конто	11.804.44
Разом	$ 22.004.44

ФОНД СИРІТСЬКИЙ (часовий депозит):

2 Market Street National Bank, Shamokin, Pa.	2.707.98
553 Peoples Trust Co., Shamokin, Pa.	5.189.18
Union County Trust, Elizabeth, N. J., чекове конто	13.248.71

ФОНД АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ:

Union County Trust Co., Elizabeth, N. J. чекове конто	6.636.62

ФОНД КОНВЕНЦІЙНИЙ:

Linden National Bank, Linden, N. J., часовий депозит	16.392.06
Union County Trust, Elizabeth, N. J., чекове конто	2.622.38
Разом	$ 19.014.44

ФОНД НАРОДНИЙ:

Union County Trust, Elizabeth, N. J., чекове конто	59.41

ІНВЕСТИЦІЇ ГОТІВКИ.

МОРҐЕЧІ:

З днем 30. червня 1923 р. інвестовано було в морґечах	$187.895.55
За час шість місяців інвестовано в морґечах	127.750.00
Разом	$315.645.55
За той сам час сплачено морґечів на суму	20.425.5
З днем 31. грудня 1923 р. остає на морґечах сума	$295.220.00

БОНДИ:

З днем 30. червня 1923 р. було інвестовано в бондах	$462.566.48
За час шести місяців закуплено бондів	850.00
З днем 31. грудня 1923 р. остало в бондах сума	[illegible]

ЛЬОКАЦІЇ ФОНДІВ:

Фонд посмертний:

Бонди	$311.261.98
Морґечі	173.350.00
Готівки	87.473.24
Разом	$572.085.22

Фонд резервовий:

Бонди	$ 94.286.00
Морґечі	51.870.00
Реальність	19.500.00
Готівка	22.008.25
Разом	$187.664.25

Фонд запомоговий:

Друкарня	$ 7.000.00
Готівка	22.004.44
Разом	$ 29.004.44

Фонд сирітський:

Бонди	$ 57.868.50
Морґечі	70.000.00
Готівка	21.145.93
Разом	$149.014.43

Фонд адміністраційний:

Друкарня	$ 20.500.00
Готівка	6.636.62
Разом	$ 27.136.62

Фонд конвенційний:

Готівка	$ 19.014.44

Фонд народний:

Готівка	$ 59.41

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$178.342.33
Морґечі	295.220.00
Бонди	463.416.48
Реальність	19.500.00
Друкарня	27.500.00
Разом	$983.978.81

Стан довжний:

Фонд посмертний	$572.085.22
„ резервовий	187.664.25
„ адміністраційний	27.136.62
„ запомоговий	29.004.44
„ народний	59.41
„ конвенційний	19.014.44
„ сирітський	149.014.43
Разом	$983.978.81

ЗВІТ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"

за час від 1-го липня 1923 до 31-го грудня 1923 р.

ПРИХІД:

Липень	$ 5.046.74
Серпень	5.021.10
Вересьн	5.496.11
Жовтень	5.163.49
Падолист	5.463.01
Грудень	10.594.02
Разом	$36.784.47

РОЗХІД:

Липень	$ 8.558.15
Серпень	3.381.26
Вересень	6.149.45
Жовтень	4.795.87
Падолист	5.684.06
Грудень	9.021.25
Разом	$37.590.04

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем 30. червня 1923 р. остала	$ 7.308.73
Прихід за час від 1. липня 1923 до 31. грудня 1923	36.784.47
Разом	$44.093.20
Розхід за той сам час	37.590.04
Готівка з кінцем 31. грудня 1923 р. остає	$ 6.503.16
В газовій компанії депозит	100.00
	$6.603.16
На чековій книжці	$6.348.03
В підручній касі	155.13
Депозит в газовій компанії	100.00
Разом	$6.603.16

ко… Ст… воз… вого… диску… Над… го кас… дискусі… рашко … відбуваєс… морґечах, … певна взгл… що до висоти … ґеч, тай чому … ки в найблисшій … ловної канцелярії, а … стейтах. В загальн… яка з того вийшла а в … ли участь майже всі … головні урядники в фор… таючих а гол. касієр, гол. … сідатель, гол. фінансовий … кретар і члени контрольної к… місії в формі відповідий і д… даткових пояснень сконстат… вано: що інвестиція в морґ… чах є зовсім певна і більши… процент приносить як інвести… ція в бондах; що морґечови… пожичок уділяєся на коротки… реченець і тільки в висоті 50… загальної вартости прапертів… що хоч в засаді нікому не від… мовляєся таких пожичок … причини віддалення, однак … огляду на кошта переведенн… таких пожичок поза найблис… шою околицею, петенти даль… ше замешкалі переконуються… що з іншого жерела можут… дістати і більшу пожичку і … менчим коштом; що також … огляду на брак контролі над… подальшими прапертами для… головної канцелярії є практич… нійше таку інвестицію переводити блисше головної канцелярії; що хоч в тім взгляді всім в засаді признаєся однакове право, то з причин від головного уряду пезалежних, не всі годні з тих прав однаково користати. Морґечів в околицю майнів неуділяєся.

На формально поставлене д. В. Гасієм внесенне, поперте д. М. Мурашком ухвалено справозданнє головного касієра приймити так, як було читане.

(Дальше буде).